

Institut Européen des Jardins & Paysages

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen

Inventaris Vlaams-Brabant

Tuin van de pastorie van de Sint-Paulusparochie

Auteur(s) : Onroerend Erfgoed |Flanders Heritage Agency
www.onroenderfgoed.be <https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen
Inventaris Vlaams-Brabant
Tuin van de pastorie van de Sint-Paulusparochie

Titel: Tuin van de pastorie van de Sint-Paulusparochie

Provincie: Vlaams-Brabant

Gemeente: Opwijk

Deelgemeente: Opwijk

Spaak, LouisOntwerper

Bron: Schepping: 2013-03-25

Bijwerken: 2018-10-25

URI: <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/134075>

Coördinaten: Breedte: 4.18809601833

Lengte: 50.9685246134

Primaire tekst

Gedeeltelijk ommuurde tuin achter een in 1847 gebouwde pastorie, oorspronkelijk 25 are 70 centiare, later verkleind tot 21 are. In 1849-1850 werd op 100 m van de kerk een nieuwe pastorie gebouwd, vermoedelijk omdat de oude te ver van het centrum lag. Het gebouw werd ontworpen door Louis Spaak, 'provinciaal architect' van Brabant. In die functie ontwierp hij tal van openbare gebouwen, waaronder kerken en gemeentehuizen. Het gros van zijn oeuvre werd beheerst door een neoklassieke vormgeving en getuigt meestal van een grote soberheid, regelmaat en eenvoud. Deze karakteristieken vinden we ook terug in de pastorie van Opwijk, een bakstenen 'dubbelhuis' van vijf traveeën en twee bouwlagen onder een schilddak. De versiering bleef beperkt tot de bepleisterde en witgeschilderde voorgevel, met klossen onder de houten kroonlijst, een geprofileerde band onder de dichtgestopte steigergaten, een gevelbrede driuiplijst tussen de gelijkvloerse en de eerste verdieping, een arduinen omlijsting van de voordeur. Het gebouw lag oorspronkelijk 5 m achter de rooilijn en werd voorafgegaan door een koertje tussen twee vooruitspringende dienstvleugels, dat door een metalen hek van de straat werd gescheiden.

De gedeeltelijk ommuurde achtertuintuin had een oppervlakte van 25 are 70 centiare, later gereduceerd tot 21 are. Hij werd aan de westzijde begrensd door een uitloper van het grachtenstelsel rond de 'Borch', de feodale dorpsburcht, in de kadastrale legger aangeduid als vijver (perceel 552a). De eerste bewoner, pastoor-deken Petrus-Josephus Van Hemel, stond bekend als tulpenliefhebber en zou in 1856 ter gelegenheid van de afkondiging van het dogma van de 'onbevleete ontvangenis' de variëteit 'Immaculata' (uiteraard sneeuw wit) in omloop hebben gebracht. Van Hemels tulpenbedden zijn verdwenen, maar de zomerlinde en de bruine beuk (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea') tegen de met steunberen uitgeruste zuidmuur zijn ongetwijfeld overblijfselen van de oudste beplanting. De andere bomen – Amerikaanse tulpenboom (*Liriodendron tulipifera*), magnolia (*Magnolia x soulangeana*), ginkgo (*Ginkgo biloba*)... – dateren van na de Tweede Wereldoorlog. De lichte ophoging waarop de beuk en de linde staan – tot voor kort was er nog een tweede bruine beuk – laat vermoeden dat de oorspronkelijke lay-out niet de kruispadindeling van traditionele pastorietuinen had, maar aan een landschappelijk model beantwoordde. Het huidige rondpad zou dan nog grotendeels kunnen overeenstemmen met het oorspronkelijke padentracé. De pastoriertuin van Opwijk met zijn in bol of kegel gesnoeide buxussen en taxussen en zijn borders met struiken – onder meer muizendoorn (*Ruscus aculeatus*) en Europese pimpernoot (*Staphylea pinnata*) – en vaste planten, is één van de zeldzame pastorietuinen die nog intensief worden onderhouden.

Auteur: Deneef, Roger

Auteur: Paesmans, Greta

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen
Inventaris Vlaams-Brabant
Tuin van de pastorie van de Sint-Paulusparochie

Auteur: Wijnant, Jo

Datum: 2011

Titel Text: Pastorietain van de Sint-Pauluskerk

Grafische documenten

Pastorie van de Sint-Pauluskerk (Deneef, Roger, 04-06-2007, ©Vlaamse Gemeenschap)

Bibliografie

Kadaster Vlaams-Brabant, Kadastrale opmetingsschets Opwijk 1850 nr. 2.

Kadaster Vlaams-Brabant, Oudste kadastrale legger Opwijk, art. 612 nr. 45.

LINDEMANS J., *Geschiedenis van Opwijk*, Brussel, A. Hessens, 1937, p. 135 en p. 186.

LUYPAERT I., MEEUSSEN J. e.a., *Pastorie op de Singel*, p. 22-23 in *Hout in en rond het Opwijks bouwkundig en landschappelijk erfgoed*, Open Monumentendag 2005, Opwijk, Heemkring Opwijk-Mazenzele, 2005.

VAN LOO A. e.a., *Repertorium van de architectuur in België van 1830 tot heden*, Antwerpen, Mercatorfonds, 2003, p. 516.

Relaties

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/59>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/121498>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/200145>

Beknopte karakterisering

Datering: tweede kwart 19de eeuw

Typologie: omheiningsmuren, pastorietuinen, pastorieën, topiary